

Rozdział 3

PRACA Z OSOBAMI DOROSŁYMI ZAGROŻONYMI WYKLUCZENIEM

Od teorii do praktyki

Wsparcie Komisji Europejskiej przy tworzeniu niniejszej publikacji nie stanowi poparcia dla treści, które odzwierciedlają jedynie poglądy autorów, a Komisja nie może być pociągana do odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w niej informacji.

Attribution-NonCommercial-
NoDerivatives 4.0 International
(CC BY-NC-ND 4.0)

Funded by
the European Union

Definiowanie pojęć i ram teoretycznych

Wykluczenie dorosłych odnosi się do procesu, w którym jednostki lub grupy dorosłych nie mogą w pełni uczestniczyć w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym swoich społeczności. Może się to zdarzyć z powodu różnych czynników, takich jak:

- ubóstwo
- brak wykształcenia
- dyskryminacja
- kwestie zdrowia psychicznego

Wykluczenie dorosłych może prowadzić do szeregu negatywnych skutków, takich jak ograniczony dostęp do zasobów i możliwości, izolacja społeczna oraz zły stan zdrowia fizycznego i psychicznego. Pojęcie wykluczenia dorosłych jest wielowymiarowe i może być rozumiane w różnych ramach teoretycznych:

- Teoria wykluczenia społecznego twierdzi, że wykluczenie jest wynikiem połączenia czynników strukturalnych, kulturowych i indywidualnych. Czynniki strukturalne obejmują politykę gospodarczą, polityczną i społeczną, która tworzy bariery dla uczestnictwa, takie jak bezrobocie, ubóstwo i dyskryminacja. Czynniki kulturowe obejmują normy, wartości i przekonania, które kształtują sposób, w jaki ludzie są traktowani i postrzegani, takie jak rasizm i seksizm. Czynniki indywidualne obejmują cechy osobiste i doświadczenia, które kształtują sposób, w jaki ludzie poruszają się w świecie społecznym, takie jak wykształcenie, umiejętności i zdrowie psychiczne.
- Ramy ryzyka i odporności. Ramy ryzyka i odporności są wykorzystywane do identyfikacji, oceny i przeciwdziałania czynnikom ryzyka, które mogą prowadzić do wykluczenia dorosłych. Ramy te koncentrują się na zdolności jednostek i społeczności do radzenia sobie z przeciwnościami losu i wychodzenia z nich. Dąży do zrozumienia przyczyn podatności na zagrożenia i czynników, które mogą pomóc w ochronie przed nimi. Zrozumienie wzajemnego oddziaływania czynników ryzyka i czynników ochronnych może pomóc w opracowaniu interwencji i polityk wspierających jednostki i społeczności w przezwyciężaniu trudności.
- Teoria kapitału ludzkiego. Teoria ta koncentruje się na indywidualnych aktywach i cechach, które kształtują zdolność ludzi do uczestnictwa w gospodarce, takich jak wykształcenie, umiejętności i zdrowie. Argumentuje, że inwestycje w kapitał ludzki mogą prowadzić do zwiększonego wzrostu gospodarczego i mobilności społecznej.
- Teoria kapitału społecznego: Teoria ta podkreśla znaczenie sieci społecznych, norm i zaufania w promowaniu integracji społecznej. Twierdzi ona, że jednostki i społeczności o wysokim poziomie kapitału społecznego mają lepszy dostęp do zasobów i możliwości oraz uczestniczą w życiu obywatelskim i politycznym.
- Teoria tożsamości społecznej. Teoria ta twierdzi, że tożsamość społeczna, w tym płeć, rasa, klasa, religia, seksualność itp. kształtuje doświadczenia jednostek i możliwości uczestnictwa w społeczeństwie. Dyskryminacja, uprzedzenia i stereotypy mogą tworzyć bariery dla uczestnictwa, prowadząc do wykluczenia społecznego.
- Intersekcyjność. Teoria ta opiera się na teorii tożsamości społecznej, twierdząc, że tożsamości społeczne, takie jak rasa, płeć i klasa, nie istnieją niezależnie, ale raczej przecinają się i oddziałują na siebie, kształtując doświadczenia jednostek związane z wykluczeniem społecznym. Podkreśla, że osoby, które są członkami wielu marginalizowanych grup, mogą napotkać więcej niedogodności, potęgując skutki wykluczenia społecznego.

Wykluczenie dorosłych nie jest stanem stałym ani trwałym, ale raczej dynamicznym procesem, na który mogą wpływać zmiany. Dlatego też przeciwdziałanie wykluczeniu dorosłych wymaga holistycznego i multidyscyplinarnego podejścia, które uwzględnia przyczyny i konsekwencje tego zjawiska.

Charakterystyka osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem

Istnieje szereg cech demograficznych i społeczno-ekonomicznych, które okazały się być związane ze zwiększonym ryzykiem wykluczenia dorosłych. Obejmują one:

- **Niski dochód i ubóstwo**
Dorośli żyjący w ubóstwie są bardziej narażeni na wykluczenie z powodu braku dostępu do zasobów i możliwości. Obejmuje to trudności z zaspokojeniem podstawowych potrzeb, takich jak żywność, mieszkanie i opieka zdrowotna.
- **Niski poziom wykształcenia**
Dorośli o niskim poziomie wykształcenia są bardziej narażeni na wykluczenie z rynku pracy, co może prowadzić do ograniczonego dostępu do dochodów i sieci społecznych.
- **Bezrobocie**
Dorośli bezrobotni są bardziej narażeni na ograniczony dostęp do dochodów i sieci społecznych, co może prowadzić do izolacji społecznej i wykluczenia.

- **Niepełnosprawność**
Dorośli niepełnosprawni są bardziej narażeni na bariery w edukacji, zatrudnieniu i życiu społecznym.
- **Pochodzenie migracyjne**
Dorośli migranci często napotykać szereg wyzwań, w tym bariery językowe, dyskryminację i brak dostępu do sieci wsparcia społecznego.
- **Mniejszość rasowa i etniczna**
Dorośli należący do niektórych grup etnicznych lub rasowych są bardziej narażeni na dyskryminację i bariery w uczestnictwie w edukacji, zatrudnieniu i życiu społecznym.
- **Płeć**
Kobiety są bardziej narażone na ubóstwo, niższy poziom wykształcenia i ograniczony dostęp do płatnego zatrudnienia.
- **Wiek**
Osoby starsze są bardziej narażone na wykluczenie ze względu na takie czynniki, jak ograniczony dostęp do usług, ograniczona mobilność i ograniczony dostęp do sieci społecznych.

Należy pamiętać, że osoby mogą być bardziej narażone na wykluczenie ze względu na krzyżowanie się wielu cech, takich jak bycie mniejszością etniczną, niskie dochody i niepełnosprawność. Dlatego też przeciwdziałanie wykluczeniu wymaga holistycznego i multidyscyplinarnego podejścia, które odnosi się do jego przyczyn i konsekwencji.

Podejście do pracy z dorosłymi słuchaczami wymagającym szczególnego traktowania

Oto kilka opartych na dowodach podejść do pracy z dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem, na których można oprzeć swoje działania. Należy pamiętać, że niektóre z nich to pomysły, które mogą być wdrażane przez same organizacje pozarządowe, ale niektóre wymagają współpracy z instytucjami publicznymi, takimi jak gminy, w celu osiągnięcia długotrwałych, zrównoważonych rezultatów:

- **Programy zatrudnienia**
Programy szkolenia zawodowego i zatrudnienia mogą pomóc zwiększyć dostęp jednostek do rynku pracy i zmniejszyć ich ryzyko wykluczenia. Programy te mogą obejmować szkolenie umiejętności, usługi pośrednictwa pracy i możliwości zdobycia doświadczenia zawodowego.
- **Wsparcie dochodu**
Pomoc finansowa i programy wsparcia dochodu mogą pomóc złagodzić ubóstwo i zmniejszyć ryzyko wykluczenia. Programy te mogą obejmować transfery pieniężne, pomoc żywnościową i dotacje mieszkaniowe.
- **Edukacja i szkolenia**
Programy edukacyjne i szkoleniowe mogą pomóc zwiększyć dostęp jednostek do edukacji, umiejętności i możliwości zatrudnienia, zmniejszając ich ryzyko wykluczenia.
- **Usługi zdrowotne i społeczne**
Usługi zdrowotne i społeczne mogą pomóc w zaspokojeniu potrzeb zdrowotnych i społecznych osób i rodzin, zmniejszając ich ryzyko wykluczenia. Usługi te mogą obejmować podstawową opiekę zdrowotną lub usługi w zakresie zdrowia psychicznego.
- **Podejścia oparte na społeczności**
Podejścia oparte na społeczności obejmują pracę z jednostkami i rodzinami w kontekście ich społeczności. Podejścia te mogą obejmować organizowanie społeczności, badania partycypacyjne.

- Podejście oparte na „upodmiotowieniu”
Podejście „empowerment” koncentruje się na budowaniu indywidualnych i społecznych umiejętności i zdolności do podejmowania działań i rozwiązywania własnych problemów. Ma na celu zwiększenie kontroli jednostek nad ich życiem oraz zwiększenie możliwości uczestniczenia w swoich społecznościach.

Ważne jest, aby wziąć pod uwagę, że te interwencje i podejścia nie wykluczają się wzajemnie i mogą być stosowane w połączeniu w celu przeciwdziałania wykluczeniu dorosłych. Ponadto to, co jest najbardziej odpowiednie dla jednej populacji lub kontekstu, może nie być odpowiednie dla innej. Dlatego interwencje powinny być dostosowane do konkretnych potrzeb i okoliczności osób i społeczności, których dotyczą. Istotnym elementem jest również monitorowanie, ocena i ciągłe doskonalenie tych interwencji.

Kluczowe zasady pracy z osobami dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem

Istnieje kilka kluczowych zasad, które mogą kierować pracą z osobami dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem:

- Podejście „empowerment” koncentruje się na budowaniu indywidualnych i społecznych umiejętności i zdolności do podejmowania działań i rozwiązywania własnych problemów. Jego celem jest zwiększenie kontroli jednostek nad własnym życiem i ich zdolności do uczestniczenia w życiu społeczności.
- Podejście oparte na mocnych stronach koncentruje się na atutach i możliwościach jednostek i społeczności, a nie na deficytach i problemach. Podkreślając i opierając się na ich mocnych stronach, pomagają w promowaniu integracji i poprawie ogólnego dobrostanu.
- Opieka oparta na traumie uznaje wpływ przeszłych i obecnych traumatycznych doświadczeń na jednostki i społeczności. Obejmuje ona zrozumienie, rozpoznanie i reagowanie na traumę w sposób, który promuje bezpieczeństwo i powrót do równowagi.
- Wrażliwość kulturowa obejmuje zrozumienie i poszanowanie kulturowego pochodzenia, tradycji, przekonań i wartości jednostek i społeczności. Dzięki wrażliwości kulturowej interakcje mogą być bardziej skuteczne, integracyjne i pełne szacunku.
- Podejście partycypacyjne, które jest procesem angażującym jednostki, społeczności i dostawców usług w projektowanie, wdrażanie i ocenę interwencji.
- Holistyczne podejście obejmuje zajęcie się wieloma i wzajemnie oddziałującymi czynnikami, które przyczyniają się do wykluczenia dorosłych, takimi jak ubóstwo, brak wykształcenia, dyskryminacja i kwestie zdrowia psychicznego.
- Praktyka oparta na dowodach, która obejmuje wykorzystanie badań i danych w celu informowania o rozwoju, wdrażaniu i ocenie interwencji. Efektywność interwencji wzmacnia oparcie się na najlepszych praktykach.
- Współpraca i budowanie partnerstwa z wieloma interesariuszami, w tym rządem, organizacjami non-profit, organizacjami społecznymi i sektorem prywatnym.

Edukacja dorosłych i zrównoważony rozwój

Praca z dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem i promowanie zrównoważonego rozwoju są ze sobą powiązane na kilka sposobów. Naszą rolą jako pracowników organizacji pozarządowych jest wspieranie naszych słuchaczy i zapewnianie im lepszych możliwości rozwoju we wszystkich sferach życia, aby mogli zbudować bardziej zrównoważone życie. Oto kilka strategii, jak to osiągnąć:

- **Zmniejszanie ubóstwa**
Programy i interwencje dotyczące wykluczenia osób dorosłych, takie jak wsparcie dochodu i programy zatrudnienia, mogą pomóc złagodzić ubóstwo i zmniejszyć ryzyko wykluczenia. To z kolei wzmacnia zrównoważony rozwój, pomagając zapewnić, że każdy ma dostęp do źródeł, których potrzebuje, do prowadzenia satysfakcjonującego życia.
- **Przeciwdziałanie dyskryminacji**
Przeciwdziałanie dyskryminacji i praca na rzecz promowania włączenia społecznego może pomóc w stworzeniu bardziej sprawiedliwego i integracyjnego społeczeństwa, które jest jednym z kluczowych elementów zrównoważonego rozwoju.
- **Promowanie podejścia opartego na społeczności**
Podejścia oparte na społeczności mogą pomóc w rozwijaniu poczucia przynależności, promowaniu spójności społecznej i umożliwieniu społecznościom współpracy i rozwiązania problemów, z którymi się borykają, w tym kwestii związanych z wykluczeniem.
- **Budowanie zrównoważonych miast i społeczności**
Wiele osób dorosłych zagrożonych wykluczeniem mieszka na obszarach miejskich o złych warunkach życia, takich jak brak przystępnych cenowo mieszkań, słaby transport publiczny, zanieczyszczenie środowiska i brak terenów zielonych. Obszary te często charakteryzują się ubóstwem, wysokimi wskaźnikami przestępczości i ograniczonym dostępem do usług, co przyczynia się do wykluczenia i złych wyników zdrowotnych. Rozwiązanie tych problemów poprzez zrównoważony rozwój obszarów miejskich może mieć pozytywny wpływ na jakość życia mieszkańców, w tym osób zagrożonych wykluczeniem.

Cele zrównoważonego rozwoju ONZ (SDGs) w szczególności wzywają do wyeliminowania ubóstwa, zapewnienia dostępu do wysokiej jakości edukacji, godnej pracy dla wszystkich, zmniejszenia nierówności oraz budowania integracyjnych i odpornych społeczności. Cele te można osiągnąć poprzez zajęcie się czynnikami powodującymi wykluczenie dorosłych oraz poprzez zastosowanie intersekcyjnego i holistycznego podejścia do interwencji.

Praca z dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem jest istotną częścią promowania zrównoważonego rozwoju, ponieważ obie te kwestie są ze sobą powiązane i dążą do wspólnych celów. Zajmując się wykluczeniem dorosłych i pracując nad stworzeniem bardziej integracyjnego, sprawiedliwego i odpornego społeczeństwa, możemy pomóc zapewnić każdemu możliwość uczestniczenia w gospodarce, społeczności i życiu politycznym.

Zadanie 1. Refleksja nad naszą praktyką. Praca z dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem

Celem tego ćwiczenia jest pomoc w zastanowieniu się nad własną praktyką podczas pracy z osobami dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem i zidentyfikowanie obszarów wymagających poprawy. Zastanawiając się nad niedawnym doświadczeniem, będą Państwo w stanie uzyskać wgląd w wyzwania, przed którymi Państwo stoją i sukcesy, które osiągają. Zadanie pozwoli zidentyfikować konkretne obszary, które można usprawnić.

Instrukcje krok po kroku:

1. Refleksje na temat dotychczasowego doświadczenia.
Poświęćcie Państwo trochę czasu na refleksję nad niedawnym doświadczeniem w pracy z osobą dorosłą zagrożoną wykluczeniem. Proszę zapisać swoje przemyślenia i odczucia, w tym wszelkie wyzwania, przed którymi stanęliście oraz sukcesy, które osiągnęliście.
2. Określenie wyzwań i sukcesów napotkanych podczas tego doświadczenia.
Proszę zidentyfikować konkretne wyzwania i sukcesy, które napotkaliście. Może to obejmować takie kwestie, jak trudności w komunikacji, brak zaangażowania ze strony osoby dorosłej, różnice kulturowe lub brak zrozumienia potrzeb osoby dorosłej.
3. Badanie najlepszych praktyk w pracy z osobami dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem.
Proszę zapoznać się z najlepszymi praktykami pracy z osobami dorosłymi zagrożonymi wykluczeniem. Może to obejmować takie rzeczy jak aktywne słuchanie, wrażliwość kulturowa i praktyka oparta na traumie. Proszę zastanowić się, w jaki sposób te najlepsze praktyki są zgodne z Państwa doświadczeniem i zidentyfikować obszary, w których Państwa praktyka różni się od najlepszych praktyk.
4. Zastanowienie się nad swoją rolą jako edukatora w tym doświadczeniu.
Proszę zastanowić się nad swoją rolą jako edukatora w tym doświadczeniu. Rozważcie wszelkie założenia lub uprzedzenia, które mogliście mieć i jak mogły one wpłynąć na to doświadczenie. Proszę zastanowić się, jak moglibyście inaczej podejść do tej sytuacji i co moglibyście zrobić, aby lepiej wspierać osobę dorosłą.
5. Zidentyfikowanie obszarów do poprawy w swojej praktyce i stworzenie planu ich rozwiązania.
Na podstawie refleksji i badań proszę zidentyfikować obszary do poprawy w swojej praktyce. Proszę stworzyć plan zajęcia się tymi obszarami, w tym konkretne cele, strategie i działania, które można podjąć, aby poprawić swój warsztat.
6. Proszę podzielić się swoimi przemyśleniami i planem ze współpracownikami lub mentorem i poprosić o informację zwrotną.

Zadanie 2. Zrównoważony rozwój i edukacja dorosłych. Refleksja nad rolą edukatora

Zadanie to ma na celu pomóc w zrozumieniu swojej roli i zaplanowaniu strategii promowania zrównoważonego rozwoju wśród słuchaczy - dorosłych zagrożonych wykluczeniem.

Instrukcje krok po kroku:

1. Przeczytaj cele zrównoważonego rozwoju ONZ (SDGs) i zastanów się, w jaki sposób edukacja dorosłych może przyczynić się do osiągnięcia tych celów.
2. Zidentyfikuj jeden konkretny cel zrównoważonego rozwoju, którym jesteś szczególnie zainteresowany i przeprowadź badania na temat obecnych wyzwań i możliwości edukacji dorosłych w odniesieniu do tego celu zrównoważonego rozwoju.
3. Korzystając ze swoich badań, stwórz artykuł, który odpowiada na następujące pytania:
 - W jaki sposób edukacja dorosłych może przyczynić się do osiągnięcia wybranego celu zrównoważonego rozwoju?
 - Jakie są główne wyzwania i możliwości dla edukacji dorosłych w odniesieniu do tego celu zrównoważonego rozwoju?

- Zastanów się nad swoją rolą jako edukatora i nad tym, jak możesz zintegrować zrównoważony rozwój i edukację dorosłych w swojej praktyce nauczania.
 - Jakich strategii i podejść można użyć, aby połączyć edukację dorosłych ze zrównoważonym rozwojem?
 - Jak możesz zmierzyć wpływ swojego nauczania na zrównoważony rozwój osób dorosłych, z którymi pracujesz?
4. Podziel się swoją refleksją ze współpracownikami i wspólnie przedyskutujcie, jakie działania mogłaby wdrożyć organizacja pozarządowa, aby promować wiedzę na temat wybranego celu zrównoważonego rozwoju.

Zadanie 3. Zrównoważony rozwój i edukacja dorosłych: Opracowanie programu nauczania

To zadanie ma pomóc w refleksji nad obecnym programem nauczania i zidentyfikowaniu obszarów, w których można zintegrować zrównoważony rozwój. Opracowując plan i tworząc listę działań i zasobów, będą Państwo w stanie krytycznie myśleć o tym, jak włączyć zrównoważony rozwój do pakietu edukacyjnego oferowanego przez twoją organizację.

Instrukcje krok po kroku:

1. Przeglądanie aktualnego programu nauczania edukacji dorosłych, w który jesteś zaangażowany.
2. Określenie obszaru, w którym zrównoważony rozwój mógłby zostać włączony do programu nauczania.
3. Opracowanie planu włączenia zrównoważonego rozwoju do programu nauczania, w tym konkretnych celów i efektów uczenia się.
4. Stworzenie listy działań i zasobów, które mogą być wykorzystane do wspierania integracji zrównoważonego rozwoju z programem nauczania.
5. Refleksja nad sposobami, w jakie integracja zrównoważonego rozwoju z programem nauczania może przynieść korzyści dorosłym słuchaczom, w tym w jaki sposób może promować integrację społeczną i poprawić możliwości ekonomiczne.
6. Podziel się swoim planem z innymi edukatorami i uzyskaj informacje zwrotne.

Plan warsztatów. Zrozumienie wykluczenia i integracja

Cele:

- zrozumienie pojęcia wykluczenia i włączenia;
- rozpoznawanie różnych form wykluczenia i jego wpływu na jednostki i społeczności;
- identyfikowanie przykładów wykluczenia i włączenia we własnym życiu i w społeczeństwie;
- opracowywanie strategii promowania integracji w życiu osobistym i zawodowym.

Potrzebne materiały:

- materiały informacyjne;
- przykłady wykluczenia i włączenia w społeczeństwie;
- Flipchart lub tablica.

Instrukcje krok po kroku

1. Wprowadzenie (30 min)
Rozpocznij warsztaty od wprowadzenia tematu wykluczenia i włączenia. Poproś uczestników o podzielenie się wcześniejszą wiedzą lub doświadczeniami związanymi z tymi pojęciami.
2. Dyskusja (30 min)
Podziel grupę na mniejsze i podaj każdej z nich przykłady wykluczenia i włączenia w społeczeństwie (patrz materiał uzupełniający nr 2). Zachęć uczniów do omówienia przykładów i określenia wpływu wykluczenia i włączenia na jednostki i społeczności.
3. Osobista refleksja (20 min)
Poproś uczniów, aby zastanowili się nad własnym życiem i zidentyfikowali przykłady wykluczenia i włączenia, których doświadczyli lub byli świadkami. Zachęć ich do podzielenia się swoimi refleksjami z grupą.
4. Strategie promowania włączenia społecznego (30 min)
Przekaż uczestnikom informacje na temat strategii promowania integracji w życiu osobistym i zawodowym (patrz materiał uzupełniający nr 3). Zachęć ich do burzy mózgów i dzielenia się pomysłami.
5. Podsumowanie (15 min)
Podsumuj główne punkty warsztatów i zachęć uczestników do podzielenia się swoimi wnioskami. Zachęć ich do zastanowienia się, w jaki sposób mogą promować integrację w życiu osobistym i zawodowym oraz zapewnij im zasoby, z których mogą korzystać, aby kontynuować naukę na te tematy.

Materiał uzupełniający nr 1. Definicje

Inkluzywność odnosi się do stanu lub działania polegającego na włączeniu lub byciu włączonym do grupy, organizacji lub społeczeństwa. W kontekście edukacji i integracji społecznej odnosi się do praktyki zapewniania, że wszystkie osoby, niezależnie od ich różnic, mają równy dostęp do możliwości i zasobów oraz są cenione i szanowane za to, kim są. Obejmuje to tworzenie środowiska sprzyjającego włączeniu społecznemu, w którym wszyscy czują się mile widziani, doceniani i szanowani, a różne perspektywy i doświadczenia są uznawane, rozumiane i doceniane. Integracja oznacza również usuwanie barier, które uniemożliwiają jednostkom pełne uczestnictwo w życiu społecznym, takich jak dyskryminacja, uprzedzenia i brak dostępności. Promuje ideę, że każdy ma prawo do partycypacji, uczenia się i czerpania korzyści ze swojego środowiska. Inkluzja jest przeciwieństwem wykluczenia.

Wykluczenie odnosi się do stanu lub działania polegającego na wykluczeniu lub byciu wykluczonym z grupy, organizacji, lub społeczeństwa. W kontekście edukacji i integracji społecznej odnosi się do praktyki nieuwzględniania lub niezapewniania równego dostępu do możliwości i zasobów dla niektórych osób lub grup, w oparciu o czynniki takie jak rasa, pochodzenie etniczne, płeć, status społeczno - ekonomiczny, religia, zdolności lub inne cechy. Może to skutkować marginalizacją i izolacją jednostek lub grup oraz mieć negatywny wpływ na ich fizyczne, psychiczne i emocjonalne samopoczucie. Wykluczenie może przybierać różne formy, w tym wykluczenie fizyczne, społeczne, ekonomiczne i polityczne. Przykładowo wykluczenie fizyczne ma miejsce, gdy budynki lub przestrzenie nie są dostępne dla osób niepełnosprawnych. Wykluczenie społeczne ma miejsce, gdy jednostki lub grupy są dyskryminowane lub marginalizowane ze względu na rasę, pochodzenie etniczne lub inne cechy. Wykluczenie ekonomiczne występuje, gdy jednostkom lub grupom odmawia się dostępu do edukacji, zatrudnienia lub innych zasobów ze względu na ich status społeczno-ekonomiczny. Wykluczenie polityczne spotykamy, gdy jednostkom lub grupom odmawia się prawa do udziału w procesach decyzyjnych, które mają wpływ na ich życie.

Materiał uzupełniający nr 2. Przykłady włączenia i wykluczenia

Przykłady integracji i wykluczenia w społeczeństwie można znaleźć w wielu różnych obszarach, w tym w edukacji, zatrudnieniu, mieszkalnictwie, opiece zdrowotnej i reprezentacji politycznej. Niektóre przykłady obejmują:

Edukacja:

- Integracja w edukacji oznacza, że wszyscy uczniowie, niezależnie od rasy, pochodzenia etnicznego, płci, statusu społeczno-ekonomicznego, zdolności lub innych cech, mają równy dostęp do wysokiej jakości edukacji, która spełnia ich potrzeby.
- Wykluczenie w edukacji może mieć miejsce, gdy uczniom odmawia się dostępu do edukacji z powodu dyskryminacji lub braku zasobów. Na przykład uczniowie z rodzin o niskich dochodach mogą nie mieć dostępu do tych samych zasobów edukacyjnych, co uczniowie z bardziej zamożnych rodzin.

Zatrudnienie:

- Integracja w zatrudnieniu oznacza, że wszystkie osoby mają równe szanse na znalezienie i utrzymanie pracy, niezależnie od rasy, pochodzenia etnicznego, płci, statusu społeczno- ekonomicznego, zdolności lub innych cech.
- Wykluczenie w zatrudnieniu może wystąpić, gdy jednostkom odmawia się możliwości zatrudnienia z powodu dyskryminacji lub braku zasobów. Na przykład kobiety mogą być niedostatecznie reprezentowane w niektórych dziedzinach, takich jak nauki ścisłe, technologia, inżynieria i matematyka (STEM)

Mieszkalnictwo:

- Integracja mieszkaniowa oznacza, że wszystkie osoby mają dostęp do bezpiecznych, przystępnych cenowo i dostępnych mieszkań, niezależnie od rasy, pochodzenia etnicznego, płci, statusu społeczno-ekonomicznego, zdolności lub innych cech.

- Wykluczenie mieszkaniowe może mieć miejsce, gdy osobom odmawia się dostępu do mieszkań z powodu dyskryminacji lub braku zasobów. Na przykład osoby niepełnosprawne mogą napotkać bariery w znalezieniu dostępnego mieszkania.

Opieka zdrowotna:

- Integracja w opiece zdrowotnej oznacza, że wszystkie osoby mają dostęp do wysokiej jakości opieki zdrowotnej, niezależnie od ich rasy, pochodzenia etnicznego, płci, statusu społeczno- ekonomicznego, zdolności lub innych cech.
- Wykluczenie w opiece zdrowotnej może wystąpić, gdy osobom odmawia się dostępu do opieki zdrowotnej z powodu dyskryminacji lub braku zasobów. Na przykład osoby o niskich dochodach mogą nie mieć dostępu do tych samych usług opieki zdrowotnej, co osoby o wyższych dochodach.

Reprezentacja polityczna:

- Włączenie do reprezentacji politycznej oznacza, że wszystkie osoby mają równe szanse na udział w procesach decyzyjnych, które mają wpływ na ich życie, niezależnie od ich rasy, pochodzenia etnicznego, płci, statusu społeczno-ekonomicznego, zdolności lub innych cech.
- Wykluczenie w reprezentacji politycznej może wystąpić, gdy jednostkom odmawia się możliwości uczestniczenia w procesach decyzyjnych z powodu dyskryminacji lub braku zasobów. Na przykład osoby ze społeczności mniejszościowych mogą nie mieć takiej samej reprezentacji w urzędach politycznych.

Materiał uzupełniający 3. Strategie promowania włączenia społecznego

Istnieje wiele strategii, które jednostki mogą wykorzystać do promowania integracji w życiu osobistym i zawodowym. Niektóre przykłady obejmują:

1. Uczenie się o różnych kulturach, perspektywach i doświadczeniach może pomóc w zwiększeniu zrozumienia i empatii dla innych.
2. Aktywne słuchanie i docenianie perspektywy innych.
3. Kwestionowanie stereotypów i uprzedzeń. Świadomość własnych uprzedzeń i podejmowanie kroków w celu zakwestionowania stereotypów i uprzedzeń.
4. Tworzenie przestrzeni sprzyjających włączeniu społecznemu
Tworzenie przestrzeni fizycznych i wirtualnych sprzyjających włączeniu społecznemu, w tym dostępności i dostosowań językowych.
5. Stawanie w obronie i wspieranie marginalizowanych grup i osób oraz opowiadanie się za politykami i praktykami promującymi integrację może pomóc w stworzeniu bardziej integracyjnego społeczeństwa.
6. Refleksja nad własnym uprzywilejowaniem i tym, jak mogło ono wpłynąć na nasze doświadczenia i możliwości, może pomóc w promowaniu empatii i zrozumienia dla innych.
7. Budowanie relacji z ludźmi z różnych środowisk.
8. Zachęcanie do różnorodności w procesach zatrudniania, awansowania i podejmowania decyzji.
9. Wspieranie polityk i przepisów, które promują integrację i chronią marginalizowane grupy..
10. Otwartość na informacje zwrotne i uczenie się na błędach.